DOI: 10.22067/geography.v15i1.31616

تأثیر اعتماد به شهرداری بر تمایل به سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد

محمّدرحیم رهنما (استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران، نویسندهٔ مسئول)
rahnama@um.ac.ir
محسن حجازی جوشقانی (کارشناسی‌ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران)
mohsen_hj2006@yahoo.com

صص ۲۴ - ۱

چکیده

اهداف: شهرداری‌ها از رویکرد وظیفه‌محور به‌سمت رویکرد بازارمحور، مشتری‌مدار و مشارکت‌کننده در فعّالیت‌های اقتصادی در قالب مشارکت با سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در احداث پروژه‌های مشارکتی، به‌منظور دستیابی به درآمدهای پایدار روی آورده‌اند. دراین‌میان، اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری در تداوم این حرکت، بسیار اساسی است. هدف این مقاله سنجش اعتماد سرمایه‌گذاران پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد به شهرداری مشهد با ملاحظهٔ ۹ شاخص در ۳۸ پروژه می‌باشد.

روش: روش تحقیق توصیفی ـ تحلیلی و ابزار گردآوری اطّلاعات، پرسش‌نامه است. برای تحلیل داده‌ها نیز از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. جامعهٔ آماری نیز کلیهٔ سرمایه‌گذاران در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد می‌باشند و حجم نمونه نیز برابر با کلیهٔ این سرمایه‌گذاران می‌باشد.

یافته‌ها/نتایج: برای سنجش این متغیّرها در ابتدا، معناداری شاخص‌ها از طریق آزمون کای‌اسکوئر بررسی و مشخّص شد که پاسخ‌ها با سطح معناداری ۹۹ درصد درمورد متغیّرهای خیرخواهی، سهیم‌کردن و اهمّیت دیدگاه مشتریان معنادار نمی‌باشند. همچنین شاخص‌های تمایلات همکاری‌جویانه، پیش‌بینی‌پذیری، اعتبار و صداقت، صلاحیت، کیفیت مدیریت و صراحت به‌عنوان عوامل مؤثّر بر جلب اعتمادِ سرمایه‌گذاران به شهرداری شناخته شدند.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۲/۱۰ تاریخ تصویب: ۱۳۹۴/۰۱/۲۱

نتیجه‌گیری: ارتباط میان اعتماد به شهرداری و تمایل به مشارکت سرمایه‌گذاران با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و کندال تائوسی سنجیده شد که این ارتباط، در سطح ۹۹ درصد معنادار است.

کلیدواژه‌ها: اعتماد نهادی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، پروژه‌های مشارکتی، شهرداری مشهد

۱. مقدّمه

نقش شهرهای بزرگ در رشد اقتصادی و ظرفیت آنها برای متمرکز کردن بخش‌های عمدهٔ جمعیت و فعّالیت‌های اقتصادی، در سرتاسر یک کشور، پدیدهٔ جدیدی نیست. ممفیس، اسکندریه، آتن و رم، نشانگر تمدّن، آموزش و قدرت در طی هزاران سال بودند (سازمان توسعه و مشارکت اقتصادی[1]، ۲۰۰۶، ص.۳۰). ابن‌خلدون درمورد بنیاد شهرهای بزرگ و توسعهٔ آنها می‌نویسد که چون شهرهای بزرگ دارای ساختمان‌ها و عمارت‌های بزرگ است، ایجاد آنها به نیروی انسانی زیاد و ثروت هنگفت نیاز دارد (عابدین درکوش، ۱۳۸۵، ص. ۲۵). سازمان‌های بین‌المللی ازقبیل صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی نیز به‌شدّت، شهرها را به تلاش برای یافتن مزایای رقابتی برای اطمینان از حیات و حفظ دارایی‌هایشان تشویق می‌کنند (شنگ[2]، ۲۰۱۱، ص.۱۱۱). البته درعین‌حال باید دانست که رشد شهری، سرمایه‌گذاری قابل‌توجّهی را در طرح‌های فیزیکی ضروری می‌سازد. رشد برای هر ناحیهٔ شهری ویژه، نه‌تنها یک فرایند مداوم است، بلکه یک توالی از جهش‌هایی است که ممکن است با سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ضروری برای رشد همراه باشد (زنگنه، ۱۳۸۹، ص. ۵۱). سرمایه یکی از تعیین‌کننده‌های مهمّ رشد اقتصادی است، امّا سرمایه فقط جنبهٔ فیزیکی ندارد. سرمایهٔ انسانی که به شکل مهارت‌ها، آموزش و تعلیم و کارآموزی تحقّق می‌یابد، نیز جزو مهمّ تولید و بهره‌وری است. مشابه این، کلمن و پاتنام، لئوناردی، و نانتی[3] اشاره می‌کنند که ساختار اجتماعی یکی از تعیین کننده‌های مهمّ ارتقای بهره‌وری فعّالیت‌های اقتصادی است. روابط بین افراد، هنجارها و سنّت‌ها به تسهیل هماهنگی و همکاری کمک می‌کند که این خود موجب افزایش بهره‌وری می‌شود. این نوع سرمایه موسوم به سرمایهٔ اجتماعی است (سوری، ۱۳۸٤،

1. OECD
2. Sheng
3. coleman & puthnam, leonardy & nanti

ص. ۸۹). سرمایهٔ اجتماعی هم به‌صورت مستقیم و هم به‌صورت غیرمستقیم می‌تواند بر عملکرد اقتصادی مؤثّر باشد. اثرات مستقیم، آن دسته از تأثیرات سرمایهٔ اجتماعی است که به‌طور مستقیم، باعث بهبود شاخص‌های اقتصادی می‌شود و در مقابل، اثرات غیرمستقیم، طی یک فرایند میان‌مدّت و اغلب بلندمدّت، باعث بهبود شاخص‌های اقتصادی می‌شوند (علمی، شارع‌پور، و حسینی، ۱۳۸٤، ص. ۲٦۱).

ارائهٔ خدمات اصلی شهر به جمعیت روزافزون کلان‌شهر یکی از آزمون‌های معقول برای سنجش کارایی مدیریت کلان‌شهری است(شابیر و وارد[1]، ۱۳۷۹، ص. ۸٦). درعین‌حال، یکی از دغدغه‌های اساسی مدیران شهری انجام پروژه‌های شهری است، امّا متأسّفانه به دلایل گوناگونی، اجرای پروژه‌ها برمبنای زمان‌بندی و سرعت قابل‌قبول، همواره دچار چالش‌های جدّی بوده و از آنچه که پیش‌بینی شده است، زمانی بسیار طولانی‌تر هزینهٔ انجام آن می‌گردد. یکی از مهم‌ترین دلایل آن را می‌توان عدم تأمین مالی و وجود جریان مناسبِ نقدینگی در پروژه نام برد؛ به‌ویژه در پروژه‌های شهری، به‌دلیل ویژگی‌های ذاتی شهرداری که مدیریت درآمد و هزینه، توأمان باید انجام گیرد، این موضوع خود را بیشتر نشان می‌دهد. ازاین‌رو توجّه به سازوکارهای تأمین مالی پروژه‌های شهری، به‌واسطهٔ ویژگی‌های حاکم بر آن اهمّیت فراوانی دارد. از سوی دیگر، متأسفانه با وجود ظرفیت‌های نهفته در این پروژه‌ها، عنصر مشارکت جایگاه خود را نیافته و فرض بر این است که بی‌شک منابع مالی پروژه باید به دست کارفرما (مدیریت شهری) تأمین گردد. بدین‌سان، بررسی جایگاه مشارکت در انجام پروژه‌ها و شیوهٔ تحقّق آن، افزون بر فزونی جایگاه این عنصر مهم در فرایندهای شهری، خواهد توانست پاسخی درخور برای چالش تأمین مالی پروژه‌های شهری بیابد (رسولی‌منش، ۱۳۹۱، ص. ۵). اقدامات توسعه‌ای اعمّ از برنامه‌های کلان و یا طرح‌های جزئی در قالب طرح‌های اقتصادی که مشارکت را با رویکردی اقتصادی مدنظر داشته‌اند، تدابیر متنوّعی را جهتِ جلب مشارکت در سطوح مختلف طرّاحی کرده‌اند، امّا آنچه بعد از مدّتی برای کارگزاران برنامه‌های شهری مطرح می‌باشد، پایین بودن فرآوردهٔ مشارکت در این قبیل طرح‌ها بوده است (قربانی، ۱۳۸۸، ص. ۸).

به نظر می‌رسد دستیابی به اهداف توسعهٔ شهری و تأمین خدمات موردنیاز شهروندان، نیاز به مشارکت سرمایه‌گذاران با شهرداری را طلب می‌کند. امّا عوامل چندی نیز بر این مشارکت

1. Shabbir & Ward

مؤثّرند که اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری یکی از آنهاست. بنابراین در این پژوهش، به بررسی تأثیر اعتماد به شهرداری در سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد پرداخته شده است.

۲. پیشینهٔ پژوهش

امیرشاهی، سیاه‌تیری، و روان‌بد (۱۳۸۸) به بررسی عوامل مؤثّر بر ایجاد اعتماد مشتریان بانک‌ها به بانک پرداخته‌اند. کامران و احمدیان (۱۳۸۸) میزان اعتماد اجتماعی مردم به پلیس و عوامل مرتبط با آن در استان ایلام را بررسی کرده‌اند. امینی و فریدنژاد (۱۳۹۰) به بررسی تأثیر اعتماد بر به‌سازی بافت‌های فرسودهٔ شهری پرداخته‌اند. شیرازی، خداوردیان، و نعیمی (۱۳۹۱) تأثیر اعتماد سازمانی بر بروز رفتارهای شهروندی سازمانی را بررسی کرده‌اند. ابراهیم‌پور، روشندل اربطانی، و امیری (۱۳۹۱) به بررسی عوامل نگرشی مؤثّر در تبیین اعتماد عمومی به پلیس پرداخته‌اند. محمّدی‌فر، احمدی، و هاشمی (۱۳۸۹) تأثیر اعتماد به سازمان‌های دولتی و سطح رضایت شهروندان را بررسی کرده‌اند. شایگان (۱۳۸۸) به بررسی میزان اعتماد مردم به پلیس در شهر تهران پرداخته است. اسلامی بیدگلی و طهرانی (۱۳۸۹) رابطهٔ اعتماد سرمایه‌گذاران و حجم سرمایه‌گذاری آنان در بورس را بررسی کرده‌اند. منطقی، البدوی، و زبردست (۱۳۸٦) به ارزیابی اعتماد بین شرکا در مشارکت‌های راهبردی پرداخته‌اند. سوری (۱۳۸۳) در مقاله‌ای با عنوان «سرمایهٔ اجتماعی و عملکرد اقتصادی» ابتدا سرمایهٔ اجتماعی را براساس کارکرد آن ارزیابی کرده و سپس اثر آن را بر رشد اقتصادی و میزان سرمایه‌گذاری بیان می‌کند. نتایج حاصل از پژوهش وی نشان می‌دهد که کاهش سرمایهٔ اجتماعی، رابطهٔ کاملاً منفی و معنی‌داری با رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری دارد. پژوهش وی در سطح ملّی و ارقام و آمارهای کلان می‌باشد. علمی، شارع‌پور، و حسینی (۱۳۸٤) توسعهٔ مالی، استفاده از چک، تخصیص سبد دارایی، وام‌گیری و قرض از دوستان و خویشان، گردش اطّلاعات و جلوگیری از شکست بازار، ساخت و انباشت سرمایهٔ انسانی، نوآوری و کارایی دولت را از راه‌های تأثیر سرمایهٔ اجتماعی بر اقتصاد معرّفی می‌کند. امیری و رحمانی (۱۳۸۵) به بررسی آثار سرمایهٔ اجتماعی درون‌گروهی و برون‌گروهی بر رشد اقتصادی استان‌های ایران پرداخته‌اند و بیان می‌کنند که سرمایهٔ اجتماعی درون‌گروهی و برون‌گروهی رابطهٔ منفی دارند و همچنین

سرمایهٔ اجتماعی برون‌گروهی، اثر مثبت و معنی‌داری بر رشد اقتصادی دارد و علامت سرمایهٔ اجتماعی درون‌گروهی به شاخص‌های سرمایهٔ اجتماعی حسّاس است که می‌تواند مثبت یا منفی باشد.

۳. روش‌شناسی تحقیق

۳. ۱. روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی ـ تحلیلی است. همچنین از شیوه‌های متن‌خوانی، استفاده از فیش، آمارخوانی، استفاده از جدول و سندخوانی، از روش کتابخانه‌ای، از شیوه‌های مصاحبه و پرسش‌نامه و نیز از روش میدانی برای گردآوری اطّلاعات استفاده شده است. جامعهٔ آماری، شامل کلیهٔ سرمایه‌گذاران پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد می‌باشد و حجم نمونه نیز همهٔ سرمایه‌گذاران خواهند بود که تعداد آنها ۲۳ نفر یا شرکت می‌باشند. در این تحقیق با استفاده از تکنیک پرسش‌نامه پس از گردآوری، با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل شده‌اند. برای این منظور از آزمون کای اسکوئر[1]، آزمون همبستگی کندال[2] تائوسی و آزمون همبستگی پیرسون[3]، استفاده شده است.

۳. ۲. منطقهٔ موردمطالعه

امروزه کلان‌شهر مذهبی مشهد به‌عنوان دومین کلان‌شهر مذهبی جهان و دومین کلان‌شهر ایران (پیله‌ور و پوراحمد، ۱۳۸۳، ص. ۱۱۲) و با نقش و عملکرد فرهنگی و مذهبی و اهمّیت ارتباطی و تجاری در سطح ملّی و فراملّی (مافی و سقایی، ۱۳۸۷، ص. ۲۸) شناخته می‌شود. جمعیت شهر مشهد در دورهٔ ۱۳۸۵ـ ۱۳۵۵ با رشدی معادل ۸ درصد از ۲٤۰۰۰۰ نفر به ۲٤۲۷۰۰۰ نفر افزایش یافته است (مهندسین مشاور فرنهاد، ۱۳۸۷، ص. ٦٥). پیش‌بینی‌هایی نیز برای جمعیت شهر مشهد انجام شده است، ازجمله: طرح مجموعهٔ شهری مشهد، جمعیت این شهر را ۳٦٥۰۰۰۰ نفر در افق سال ۱٤۰٥ (مهندسین مشاور فرنهاد، ۱۳۸۸، ص. ۱۹) و طرح جامع مشهد که براساس محتمل‌ترین سناریو جمعیت مشهد در سال ۱٤۰٥ را ۳٦٦٦۳۰۰ نفر پیش‌بینی کرده است (مهندسین مشاور فرنهاد، ۱۳۸۸، ص. ۱۱۹). عامل مؤثّر دیگری که در

1. chi-square
2. kendall tau-c
3. pearson correlation

معرّفی شهر مشهد باید عنوان شود، وضعیت گردشگری این شهر است. برطبق آمار، سالانه حداقل بیش از ۱۷ میلیون زائر از سطح کشور و سایر کشورهای مسلمان به مشهد سفر می‌کنند که برآورد می‌شود در افق سال ۱٤۰٥ به حدود ۳٥ تا ٤۰ میلیون نفر برسد (حجازی جوشقانی، ۱۳۹۲، ص. ۱٤٦).

٤. مبانی نظری تحقیق

در فرهنگ علوم اجتماعی، مشارکت‌کردن به معنای سهمی در چیزی یافتن، از آن سود بردن و یا در گروهی شرکت‌جستن و با آن همکاری‌داشتن است (بیرو، ۱۳٦٦، ص. ۲٥۷). در تعریف دیگری از مشارکت عنوان شده است که مشارکت، درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیت‌های گروهی است که آنان را برمی‌انگیزد تا برای دستیابی به هدف‌های گروهی، یکدیگر را یاری دهند و در مسئولیت کار شریک شوند (طوسی، ۱۳۷۰، ص. ٤۳).

در این تعریف، سه جزو مهمّ درگیرشدن، یاری‌دادن و مسئولیت‌پذیری وجود دارد. مشارکت هنگامی تحقّق می‌یابد که بی‌تفاوتی و بی‌مسئولیتی جای خود را به احساس وابستگی و مسئولیت بدهد(علوی‌تبار، ۱۳۷۹، ص.۳۱).

اینگلهارت[1] رابطهٔ بین اعتماد و مشارکت را موردتوجّه قرار می‌دهد. به نظر او، اعتماد به یکدیگر از عوامل مؤثّر در مشارکت است؛ زیرا به‌واسطهٔ اعتماد، رفتارها قابل‌پیش‌بینی می‌شود که نتیجهٔ آن تقویت حوزهٔ کنش و تصمیم‌گیری است (علی‌پور، زاهدی، و شیبانی، ۱۳۸۸، ص. ۱۱٥). همکاری مبتنی بر اعتماد، عبارت است از توافق بین مجموعه‌ای از مشارکت‌کنندگان برای رسیدن به اهداف مشترک یا نتیجهٔ خاص در یک فرایند مشترک (هولساپل و جوشی[2]، ۲۰۰۰، ص. ۲۳۸) از دیدگاه جامعه‌شناختی دست‌کم سه شکل از اعتماد مشتمل بر اعتماد بین‌شخصی، اعتماد تعمیم‌یافته و اعتماد نهادی قابل‌تشخیص است (علی‌پور، زاهدی، و شیبانی، ۱۳۸۸، ص. ۱۱٥؛ رضوی و حجازی جوشقانی، ۱۳۸۸، ص. ۲) که در ذیل به آنها اشاره می‌شود:

الف) اعتماد بین‌شخصی: براساس روابط مستقیم و چهره‌به‌چهره شناخته می‌شود؛

ب) اعتماد تعمیم‌یافته: داشتن حسن‌ظن نسبت به افراد جامعه جدا از تعلّق آنها به گروه‌های قومی و قبیله‌ای؛

1. Englehart
2. Holsapple & Joshi

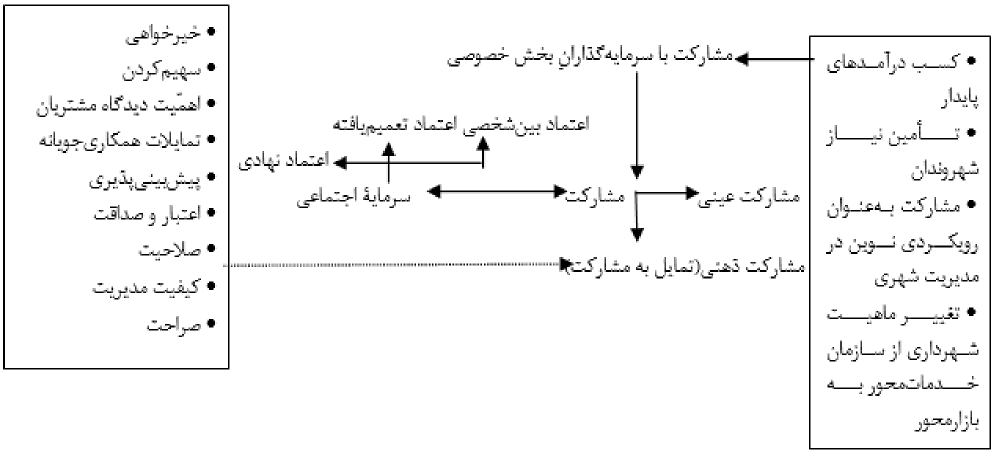
ج) اعتماد نهادی: میزان مقبولیت و کارایی و اعتمادی که مردم به نهادها دارند (علی‌پور، زاهدی، و شیبانی، ۱۳۸۸، ص. ۱۱٦). می‌توان ادّعا کرد که اعتماد بین‌فردی یا اعتماد به افراد آشنا در جوامع سنّتی که الگوی خاص‌گرایی در آن حاکم است، به‌چشم می‌خورد و ازاین‌رو می‌توان آن را اعتماد سنّتی نیز خواند و انواع دوم و سوم که عموماً در جوامع مدرن به‌چشم می‌خورند، به‌اصطلاح اعتماد مضمونی یا کارکردی خوانده می‌شود (زاهدی و اوجاقلو، ۱۳۸٤، ص. ۱۰۲). همان‌طور که بیان شد، اعتماد به سازمان‌ها در قالب اعتماد نهادی بررسی می‌شود. سازمان‌ها به اعتماد، به‌عنوان راهنمای مدیریت اثربخش روابط می‌نگرند. بیشترین ارزش و اهمّیت اعتماد در مدیریت، به ایجاد روابط دوجانبه باز می‌گردد (اندرسون و ناروس[1]، ۱۹٦۸، ص. ۱٤).

به اعتقاد جانسون، اگرچه اعتماد یک خصیصۀ شخصیتی نیست و جنبه‌ای از روابط است که مدام در حال تغییر است، رابطۀ مبتنی بر اعتماد واجد شرایط زیر است: ۱ـ صداقت، صراحت، سهیم‌کردن، تمایلات همکاری‌جویانه و اطمینان (اندرسون و ناروس، ۱۹٦۸، ص.۱٦). مطالعات درزمینۀ اعتماد، تعداد زیادی از ابعاد آن را مشخّص کرده است که در ادامه، به‌طور مختصر اشاره‌ای به آنها خواهیم داشت. باتلر و کانترل[2] (۱۹۸٤) صداقت، صلاحیت، ثبات، وفاداری و صراحت را به‌عنوان عناصر کلیدی اعتماد می‌شناسند. رابینز[3] (۲۰۰۳) نیز همین ابعاد را برای اعتماد معرّفی می‌کند. کوک و وال[4] (۱۹۸۰) نیّت و توانایی، و لیبرمن[5] (۱۹۸۱)، صلاحیت و انگیزه را به‌عنوان عوامل اصلی اعتماد معرّفی کرده‌اند (لی[6]، ۲۰۰٤، ص. ٦۲۹). دایتز و هارتوگ[7] (۲۰۰٦)، چهار بُعد خیرخواهی، صلاحیت، صداقت و قابلیت پیش‌بینی را به‌عنوان مهم‌ترین عناصر تشکیل‌دهندۀ اعتماد می‌دانند (شیرازی، خداوردیان، و نعیمی، ۱۳۹۱، ص. ۱۳۹). مایر[8]، دیویس[9]، و شورمن[10] (۱۹۹۵) نیز سه مؤلّفۀ اعتبار، صلاحیت و خیرخواهی را به‌عنوان ابعاد اصلی اعتماد مطرح می‌کنند (شیرازی، خداوردیان، و نعیمی، ۱۳۹۱، ص. ۱۳۹). بنابراین در تحقیق حاضر با جمع‌بندی نظرات فوق،

---

1. Anderson & narus
2. Butrel & kuntrell
3. Rubins
4. kook & vall
5. Liberman
6. Lee
7. Dietz & Hartog
8. Mayer
9. Davis
10. Schoorman

شاخص‌های خیرخواهی، سهیم‌کردن و اهمّیتِ دیدگاه مشتریان (سرمایه‌گذاران بخش خصوصی)، تمایلات همکاری‌جویانه، پیش‌بینی‌پذیری، اعتبار و صداقت، صلاحیت، کیفیت مدیریت و صراحت به‌عنوان شاخص‌های جلب اعتمادِ سرمایه‌گذاران به شهرداری مشهد بررسی شده‌اند. مدل نظری و مفهومی این تحقیق، در زیر نشان داده شده است (شکل ۱).

شکل ۱ـ مدل نظری و تحلیلی پژوهش

مأخذ: برگرفته از مبانی نظری تحقیق

با بروز برخی عوامل ازجمله کسب درآمدهای پایدار، تغییر ماهیت شهرداری‌ها از سازمان خدمات‌محور به بازارمحور، شهرداری‌ها به مشارکت با سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، توجّه خاصی نشان دادند. امّا این مشارکت با اعتماد به شهرداری ارتباط متقابل دارد. بنابراین درنهایت، تأثیر شاخص‌های اعتماد به شهرداری (اعتماد نهادی) بر تمایل به مشارکت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در پروژه‌های توسعهٔ مشارکتی شهرداری مشهد، بررسی شده است.

۵. یافته‌های تحقیق

۵. ۱. ویژگی‌های منتخب سرمایه‌گذاران و پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد

از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۹۱، ۳۸ قرارداد مشارکتی بین شهرداری مشهد و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی منعقد شده است که از این تعداد، ۳ قرارداد فسخ و ۳ پروژه نیز در مرحلهٔ

تملّک زمین توسّط سرمایه‌گذار می‌باشد و ۱ پروژه نیز غیرفعّال است. ۱ سرمایه‌گذار در ۳ پروژه، ٦ سرمایه‌گذار در ۲ پروژه و ۱۱ سرمایه‌گذار نیز در ۱ پروژه سرمایه‌گذاری کرده‌اند. بنابراین جامعهٔ آماری این پژوهش، ۲۳ فرد و شرکت می‌باشد که تعداد ۱۹ سرمایه‌گذار که در ۲٦ پروژه سرمایه‌گذاری کرده‌اند، پرسش‌نامه‌ها را برگشت داده‌اند. بنابراین نظرات ۸۲/٦ درصدِ سرمایه‌گذارانِ پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد، مورداستفاده قرار گرفته است.

از مجموعِ سرمایه‌گذاران، ٦۸/٤ درصد، یعنی ۱۳ مورد، در قالب شخص حقوقی و ۳۱/٦ درصد، یعنی ٦ مورد هم در قالب شخص حقیقی در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد سرمایه‌گذاری کرده‌اند ۸٤/۲ درصد سرمایه‌گذاران، یعنی ۱۵ مورد عنوان کرده‌اند که دفتر اصلی آنها در مشهد و ۱۵/۲ درصد، یعنی ٤ مورد نیز گفته‌اند که دفتر اصلی آنها در تهران می‌باشد. خلاصه‌ای از آمار اصلیِ مجموع پروژه‌ها در ذیل نشان داده شده است (جدول ۱).

جدول ۱ـ شاخص‌های منتخبِ پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد

مأخذ: معاونت اقتصادی شهرداری مشهد، ۱۳۹۱

تعداد پروژه	مجموع متراژ زمین (متر مربّع)	مجموع زیربنا (متر مربّع)	حجم کل سرمایه‌گذاری (ریال)	میانگین سهم سرمایه‌گذاران	میانگین سهم شهرداری
۲۷	۳۷۱٤۹۳/٦۱	۲۵٦٦۱۱۵/۰۸	۱٤۰٤۲۳۲۸۰۰۰۰۰۰	٦٤/۳٦	۳۵/٦٤

میانگین زمینِ پروژه‌ها ٦۵۱۷ متر مربّع بوده که بیشترین متراژ حدود ٦۰ هزار متر مربّع و کمترین مقدار آن نیز ۱۰۳۵ متر مربّع می‌باشد. متوسّط زیربنای پروژه‌ها ۹۵۰٤۱ متر مربّع است که کمترین مقدار زیر بنا ۱۰٤۲ و بیشترین زیربنا نیز ۱۰۸٦۵۷۵ متر مربّع می‌باشد. میانگین سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها حدود ۵۲ میلیارد تومان بوده است، درحالی‌که بیشترین میزان سرمایه‌گذاری حدود ۳۷ میلیارد تومان و کمترین میزان سرمایه‌گذاری نیز حدود ۱ میلیارد تومان می‌باشد.

۵. ۲. تمایل سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری (مشارکت)

درمورد تمایل سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در سایر پروژه‌های مشارکتیِ شهرداری مشهد، از مجموعِ پاسخ‌گویان به این گویه، ۸۸/۲ درصد سرمایه‌گذاران نسبت به این موضوع، ابراز تمایل کرده‌اند و تنها ۵/۸ درصد گزینهٔ «خیر» را انتخاب کرده‌اند. نتایج تفصیلیِ میزان تمایل به این مشارکت به‌صورت یک‌جا در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول۲ـ تمایل به مشارکت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در پروژه‌های شهرداری مشهد

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع
تعداد	ـ	۱	۱۰	٦	۲	۱۹
درصد	ـ	۵/۳	۵۲/٦	۳۱/٦	۱۰/۵	۱۰۰

۵. ۳. اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری

همان‌طور که پیش‌تر مطرح شد، یکی از عوامل مؤثّر بر مشارکتِ سرمایه‌گذارانِ بخش خصوصی در پروژه‌های توسعهٔ شهری، اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری است که مؤلّفه‌های موردبررسی برای سنجش این موضوع، شامل ۹ شاخص و ۲۳ گویه می‌باشد که این گویه‌ها در قالب طیف ۵ مقیاسی لیکرت از بسیار زیاد تا بسیار کم، از سرمایه‌گذاران مورد سؤال قرار گرفت. نتایج تفصیلی این شاخص‌ها به‌همراه گویه‌های هر شاخص، در ذیل ارائه شده است. لازم به ذکر است که میانگین وزنی# هر گویه و هر شاخص، از وزن‌دهی به گزینه‌های انتخاب‌شده برای هر گویه و تقسیم آن بر مجموع * پاسخ‌های داده‌شده به هر سؤال، به‌دست آمده است. بدیهی است که وزن گزینه‌ها به‌ترتیب از خیلی کم تا خیلی زیاد، ۱ ـ ۵ می‌باشد.

۵. ۳. ۱. شاخص اعتبار و صداقت و وفای‌به‌عهد

برای سنجش این شاخص، سه گویه مطرح شده که این گویه‌ها به‌همراه پاسخ‌های سرمایه‌گذاران در جدول (۳) ارائه شده است. مطابق با جدول زیر، سرمایه‌گذاران در حدّ زیاد، به اینکه شهرداری به وعده‌های خود برای تصویب پروژه (در مجموعهٔ شهرداری و شورای شهر) عمل خواهد کرد اطمینان دارند، امّا این اعتماد، درمورد اعطای مشوّق‌های شهرداری تا حدّ متوسّط و درمورد همکاری شهرداری با سرمایه‌گذار در سایر سازمان‌ها برای رفع مسائل قانونی مرتبط با پروژه تا حدّ کم، تنزّل پیدا می‌کند.

جدول۳ـ نتایج گویه‌های شاخص اعتبار و صداقت و وفای‌به‌عهد

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع*	میانگین وزنی#	رضایت سرمایه‌گذاران
شهرداری به وعده‌هایش برای تصویب و اجرای پروژه عمل خواهد کرد.	تعداد	۱	۱	٦	۸	۱	۱۷	۳/٤۱	زیاد
	درصد	٥/۹	٥/۹	۳٥/۳	٤۷/۱	٥/۹	۱۰۰	–	
شهرداری به وعده‌هایش برای اعطای مشوّق‌های پروژه عمل خواهد کرد.	تعداد	٤	۰	٦	٦	۱	۱۷	۲/۷٦	متوسّط
	درصد	۲۳/٥	۰	۳٥/۳	۳٥/۳	٥	۱۰۰	–	
شهرداری به وعده‌هایش برای حلّ مسائل پروژه در سازمان‌ها عمل خواهد کرد.	تعداد	٦	۲	٥	۳	۱	۱۷	۲/٤۷	کم
	درصد	۳٥/۳	۱۱/۸	۲۹/٤	۱۷/٦	٥/۹	۱۰۰	–	
تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط سرمایه‌گذاران	تعداد	۱۱	۳	۱۷	۱۷	۳			
	میانگین	۳/٦٦	۱	٥/٦٦	٥/٦٦	۱			

٥. ۳. ۲. شاخص صلاحیت(اطمینان، شایستگی)

برای سنجش میزان شایستگی شهرداری مشهد، سه سؤال از سرمایه‌گذاران پرسیده شده که یک سؤال به‌صورت کلّی و دو سؤال هم در ارتباط با پروژه‌های مشارکتی است. در این شاخص، سرمایه‌گذاران برای هر سه گویه معتقدند که توانمندی و شایستگی شهرداری، در حدّ متوسّط می‌باشد(جدول ٤).

جدول ٤ـ نتایج گویه‌های شاخص صلاحیت(اطمینان، شایستگی)

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه گذاران
شهرداری، توانایی علمی و تخصّصی لازم برای انجام امور مربوط به شهر را داراست.	تعداد	۳	۰	٦	۸	۰	۱۷	۳/۱۱	متوسّط
	درصد	۱۷/٦	۰	۳٥,۳	٤۷/۱	۰	۱۰۰	–	

ادامه جدول ٤

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه گذاران
شهرداری، توانایی علمی و تخصّصی لازم برای تعریف پروژه‌های مشارکتی را داراست.	تعداد	۳	۱	٤	۱۰	۰	۱۸	۳/۱٦	متوسّط
	درصد	۱٦/۷	۵/٦	۲۲/۲	۵۵/٦	۰	۱۰۰	ـ	
شهرداری، توانایی علمی و تخصّصی لازم برای عقد قرارداد عادلانه را داراست.	تعداد	۳	۲	٦	٦	۱	۱۸	۲/۷۲	متوسّط
	درصد	۱٦/۷	۱۱/۱	۳۳/۳	۳۳/۳	۵/٦	۱۰۰	ـ	
میانگین تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط سرمایه‌گذاران	تعداد	۹	۳	۱٦	۲٤	۱			
	میانگین	۳	۱	۵/۳۳	۸	۰/۳۳			

۵. ۳. ۳. شاخص خیرخواهی

برای این شاخص، دو گویه مطرح شده بود. با توجّه به جدول زیر، سرمایه‌گذاران معتقدند که شهرداری توجّه کمی به حفظ اعتبار سرمایه‌گذار دارد و همچنین در حدّ کم نیز معتقدند که درصورت عدم موفّقیت پروژه، شهرداری به‌نسبتِ سهمِ شراکت خود، این شکست را نخواهد پذیرفت. بنابراین ریسک سرمایه‌گذاری را برای سرمایه‌گذار افزایش خواهد داد (جدول ۵).

جدول ۵ـ نتایج گویه‌های شاخص خیرخواهی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
درصورت تغییر شرایطِ اجرای پروژه، شهرداری ضوابط اجرای پروژه را به‌گونه‌ای تغییر خواهد داد که به اعتبار سرمایه‌گذار نیز لطمه‌ای وارد نشود.	تعداد	۸	۳	٤	۲	۰	۱۷	۲	کم
	درصد	٤۷/۱	۱۷/٦	۲۳/۵	۱۱/۸	۰	۱۰۰	ـ	
شهرداری با تغییر یا تعطیل‌شدن پروژه به‌دلیل مخالفت مردم یا مقامات دولتی، سهم خود از شکست را خواهد پذیرفت.	تعداد	٤	۷	۳	۳	۰	۱۷	۲/۲۹	کم
	درصد	۲۳/۵	٤۱/۲	۱۷/٦	۱۷/٦	۰	۱۰۰	ـ	

ادامه جدول ۵

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط سرمایه‌گذاران	تعداد	۱۲	۱۰	۷	۵	۰			
	میانگین	٦	۵	۳/۵	۲/۵	۰			

۵. ۳. ٤. شاخص صراحت

برای سنجش میزان صراحت شهرداری با سرمایه‌گذاران، دو سؤال پرسیده شده بود که این سؤالات درمورد انتقال ضوابط محلّ احداث پروژه به سرمایه‌گذار و همچنین مشخّص‌کردن کلیهٔ درخواست‌های شهرداری از پروژه بود که سرمایه‌گذاران درمورد هر دو سؤال معتقدند شهرداری در حدّ متوسط، این موارد را انجام داده است (جدول ٦).

جدول ٦ـ نتایج گویه‌های شاخص صراحت

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
شهرداری ضوابط محلّ اجرای پروژه را به‌طور کامل به سرمایه‌گذار منتقل کرده است.	تعداد	۰	۱	۱٤	۲	۰	۱۷	۳/۰۵	متوسّط
	درصد	۰	۵/۸	۸۲/٤	۱۱/۸	۰	۱۰۰	ـ	
شهرداری خواسته‌های خود را از پروژه در ابتدا کاملاً به سرمایه‌گذار منتقل کرده است.	تعداد	۳	۱	۵	٦	۲	۱۷	۳/۱۷	متوسّط
	درصد	۱۷/٦	۵/۹	۲۹/٤	۵۳/۳	۱۱/۸	۱۰۰	ـ	
تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط کلیهٔ سرمایه‌گذاران	تعداد	۳	۲	۱۹	۸	۲			
	میانگین	۱/۵	۱	۹/۵	٤	۱			

۵. ۳. ۵. شاخص سهیم‌کردن

در شاخص سهیم‌کردن، به بررسی میزان انتقال اطّلاعات موجود در شهرداری به سرمایه‌گذار پرداخته شده است. این موارد شامل اطّلاعات جمعیتی، اقتصادی، کالبدی و

پیش‌بینی‌های شهرداری از آیندهٔ محلّ اجرای پروژه می‌باشد که درمورد سه سؤال اوّل، رضایت سرمایه‌گذاران، حدّ کم و برای سؤال آخر، در حدّ متوسّط می‌باشد(جدول ٧).

جدول ٧ـ نتایج گویه‌های شاخص سهیم‌کردن

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ١٣٩٢

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
شهرداری اطّلاعات جمعیتی محلّ اجرای پروژه را در اختیار سرمایه‌گذار گذاشته است.	تعداد	٤	٣	٨	٢	۰	١٧	٢/٤٧	کم
	درصد	٢٣/٥	١٧/٦	٤٧/١	١١/٨	۰	١۰۰	–	
شهرداری اطّلاعات اقتصادی محلّ اجرای پروژه را در اختیار سرمایه‌گذار گذاشته است.	تعداد	٥	٣	٨	١	۰	١٧	٢/٢٩	کم
	درصد	٢٩/٤	١٧/٦	٤٧/١	٥/٩	۰	١۰۰	–	
شهرداری اطّلاعات کالبدی محلّ اجرای پروژه را در اختیار سرمایه‌گذار گذاشته است.	تعداد	٣	٥	٥	٤	۰	١٧	٢/٥٨	کم
	درصد	١٧/٦	٢٩/٤	٢٩/٤	٢٣/٥	۰	١۰۰	–	
شهرداری ضوابط طرح‌های آیندهٔ محلّ اجرای پروژه را در اختیار سرمایه‌گذار گذاشته است.	تعداد	٢	٧	٢	٥	١	١٧	٢/٧٦	متوسّط
	درصد	١١/٨	٤١/٢	١١/٨	٢٩/٤	٥/٩	١۰۰	–	
میانگین تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط کلیهٔ سرمایه-گذاران	تعداد	١٤	١٨	٢٣	١٢	١			
	میانگین	٣/٥	٤/٥	٥/٧٥	٣	۰/٢٥			

٥. ٣. ٦. شاخص تمایلات همکاری‌جویانه

برای این شاخص، دو گویه مطرح شده بود: در گویهٔ اوّل، سرمایه‌گذاران، رضایت در حدّ متوسّط و در گویهٔ دوم، سرمایه‌گذاران در حدّ زیاد، مایل به ادامهٔ همکاری هستند (جدول ٨).

جدول ۸ـ نتایج گویه‌های شاخص تمایلاتِ همکاری‌جویانه

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
شهرداری در مواجهه با سرمایه‌گذاران، به‌گونه‌ای برخورد می‌کند که آنان را به مشارکت در پروژه‌های بعدی مجاب می‌کند.	تعداد	۲	۱	۸	٦	۰	۱۷	۳/۰۵	متوسّط
	درصد	۱۱/۸	۵/۹	٤۷/۱	۳۵/۳	۰	۱۰۰	–	
با تفاوت هدف برای طرفین(سود برای سرمایه‌گذار و رفع مشکلات برای شهرداری) می‌توان به همکاری ادامه داد.	تعداد	۰	۰	۸	۸	۱	۱۷	۳/۵۸	زیاد
	درصد	۰	۰	٤۷/۱	٤۷//۱	۵/۹	۱۰۰	–	
میانگین تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط سرمایه‌گذاران	تعداد	۲	۱	۱٦	۱٤	۱			
	میانگین	۱	۰/۵	۸	۷	۰/۵			

۵. ۳. ۷. شاخص کیفیت مدیریت

برای سنجش کیفیت مدیریت شهرداری درمورد پروژه‌های مشارکتی، سه سؤال پرسیده شده بود که نتایج آن به‌تفکیک در جدول (۹) ارائه شده است. درمورد میزان توانایی مدیریت شهری برای حلّ مشکلات ذی‌نفعان پروژه، سرمایه‌گذاران در حدّ زیاد معتقدند که شهرداری این توانمندی را داراست. درمورد قانونمندی در تصویب و اجرای پروژه و همچنین درمورد وجود رانت در عقد قرارداد مشارکت با شهرداری، سرمایه‌گذاران معتقدند شهرداری در تصویب و اجرای پروژه در حدّ متوسّط قانونمند بوده است، ولی از سوی دیگر معتقدند که شناخت‌های شخصی بین افراد و شهرداری، در حدّ زیاد در عقد قرارداد، مؤثّر است.

جدول ۹ـ نتایج گویه‌های شاخص کیفیت مدیریت

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
مدیریت شهری توانمندی لازم برای حلّ مشکلات فیمابین ذی‌نفعان را داراست.	تعداد	۱	۰	۸	۷	۱	۱۷	۳/۴۱	زیاد
	درصد	۵/۹	۰	۴۷/۱	۴۱/۲	۵/۹	۱۰۰	–	–
مدیریت شهری قانون‌گرایی لازم را در فرایند تصویب و اجرای پروژه‌های شهری داراست.	تعداد	۰	۳	۸	۵	۱	۱۷	۳/۲۳	متوسّط
	درصد	۰	۱۷/۶	۴۷/۱	۲۹/۴	۵/۹	۱۰۰	–	–
شناخت شخصی و روابط بین افراد، تأثیری در اخذ قرارداد در پروژه‌های شهرداری ندارد.	تعداد	۴	۵	۶	۱	۱	۱۷	۲/۴۱	کم
	درصد	۲۳/۵	۲۹/۴	۳۵/۳	۵/۹	۵/۹	۱۰۰	–	–
میانگین تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط کلیهٔ سرمایه‌گذاران	تعداد	۵	۸	۲۴	۱۳	۳			
	میانگین	۱/۷	۲/۶۶	۸	۴/۳۳	۱			

۵. ۳. ۸. شاخص اهمّیت دیدگاه مشتریان

درمورد اهمّیت دیدگاه مشتریان (سرمایه‌گذاران) نیز دو سؤال پرسیده شده بود که نتایج تفصیلی آن در جدول زیر ارائه شده است (جدول ۱۰).

جدول ۱۰ـ نتایج گویه‌های شاخص اهمّیت دیدگاه مشتریان

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسّط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه گذاران
شهرداری در تدوین ضوابط شراکت، به نظرات سرمایه‌گذار اهمّیت می‌دهد.	تعداد	۳	۱	۷	۵	۱	۱۷	۴/۱۷	زیاد
	درصد	۱۷/۶	۵/۹	۴۱/۲	۲۹/۴	۵/۹	۱۰۰	–	

ادامه جدول ۱۰

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه گذاران
شهرداری با مجاب‌شدن از سوی سرمایه‌گذار، نسبت سهم‌الشرکهٔ خود را تغییر می‌دهد.	تعداد	٦	٣	٦	٣	٠	١٧	٢/٤٧	کم
	درصد	٣٣/٣	١٦/٧	٣٣/٣	١٦/٧	٠	١٠٠	ـ	
میانگین تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط کلیهٔ سرمایه‌گذاران	تعداد	٩	٤	١٣	٨	١			
	میانگین	٤/٥	٢	٦/٥	٤	٠/٥			

۵. ۳. ۹. شاخص پیش‌بینی‌پذیری یا ثبات

برای سنجش شاخص پیش‌بینی‌پذیری که با رفتار ضابطه‌مند شهرداری ایجاد مـی‌شـود، دو سؤال پرسیده شده بود که گویه‌ها و پاسخ‌های سرمایه‌گذاران در جدول زیر ارائـه شـده اسـت (جدول ۱۱).

جدول ۱۱ـ نتایج گویه‌های شاخص پیش‌بینی‌پذیری (ثبات)

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

گویه	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مجموع	میانگین وزنی	رضایت سرمایه‌گذاران
شهرداری در مشکلات یکسان در پروژه‌های مختلف، رفتار یکسانی برای حلّ مشکل دارد.	تعداد	٢	٢	١١	٣	٠	١٨	٢/٦٦	کم
	درصد	١١/١	١١/١	٦١/١	١٦/٦	٠	١٠٠	ـ	
با تغییر مدیران شهرداری، خللی در قرارداد فیمابین سرمایه‌گذار و شهرداری ایجاد نمی‌شود.	تعداد	٢	٣	٨	٥	٠	١٨	٣/١١	متوسّط
	درصد	١١/١	١٦/٧	٤٤/٤	٢٧/٨	٠	١٠٠	ـ	
میانگین تعداد گزینه‌های انتخاب‌شده برای مجموع شاخص‌ها توسّط کلیهٔ سرمایه‌گذاران	تعداد	٤	٥	١٩	٨	٠			
	میانگین	٢	٢/٥	٩/٥	٤	٠			

۵. ٤. آزمون معناداری شاخص اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری

در این پژوهش، برای بررسی معناداری شاخص‌های فوق در زمینهٔ اعتماد سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به شهرداری از آزمون chi-square در نرم‌افزار SPSS استفاده شده است که نتایج آن در جدول زیر ارائه شده است. همان‌طور که از این جدول پیداست، از ۹ شاخص موردبررسی، در ۳ شاخص که عبارت‌اند از: خیرخواهی، سهیم‌کردن و اهمّیت دیدگاه مشتریان، پاسخ‌های سرمایه‌گذاران معنادار نبوده و در جلب اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری مؤثّر نیستند. امّا از میان شاخص‌های مؤثّر بر اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری، شاخص تمایلات همکاری‌جویانه با سطح معناداری ۹۹ درصد (sig= ۰/۰۰۰) بالاترین سطح معناداری را دارا می‌باشد. پس از آن نیز، پیش‌بینی‌پذیری، اعتبار و صداقت، صلاحیت، کیفیت مدیریت و صراحت، با سطح معناداری ۹۵ درصد، به‌ترتیب به‌عنوان عوامل مؤثّر بر جلب اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری معرّفی شده‌اند (جدول ۱۲).

جدول ۱۲ـ بررسی مؤلّفه‌های مؤثّر بر اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری با استفاده از آزمون chi-Square

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

متغیّر	تعداد نمونه	ضریب کای‌اسکوئر	df درجهٔ آزادی	sig ضریب معناداری
اعتبار و صداقت و وفای‌به‌عهد	۱۹	۱۱/۷۸۹	٤	۰/۰۱۹
صلاحیت (اطمینان، شایستگی)	۱۹	۱۱/٤٤٤	٤	۰/۰۲۲
خیرخواهی	۱۹	٥/۸۲٤	۳	*۰/۱۲۱
صراحت	۱۹	۹/۷٦٥	٤	۰/۰٤٥
سهیم‌کردن	۱۹	۳/٤۷۱	۳	*۰/۳۲٥
تمایلات همکاری‌جویانه	۱۹	۲۲/۱۱۸	٤	۰/۰۰۰
کیفیت مدیریت	۱۹	۹/۱۱۸	۳	۰/۰۲۸
اهمّیت دیدگاه مشتریان	۱۹	٤/٦٦۷	۳	*۰/۱۹۸
پیش‌بینی‌پذیری(ثبات)	۱۹	۱٥/۳۳۳	٤	۰/۰۰٤

* عدم معناداری

فراوانی گویه‌های مربوط به هر شاخص پس از اجرای دستور Compute در SPSS به‌منظور یکی‌کردن گویه‌های یک شاخص و Recode کردن مجدّد آنها در جدول (۱۳) بیان شده است.

جدول ۱۳ـ میانگین شاخص‌های اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری پس از Compute و Recode کردن گویه‌های هر شاخص

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

شاخص		اعتبار و صداقت و وفای‌به‌عهد	صلاحیت	خیرخواهی	صراحت	سهیم‌کردن	تمایلات همکاری‌جویانه	کیفیت مدیریت	اهمیت دیدگاه مشتریان	پیش‌بینی‌پذیری (ثبات)
خیلی کم	تعداد	۱	۱	۴	۱	۲	۱	۰	۱	۱
	درصد	۵/۳	۵/۳	۲۱/۱	۵/۳	۱۰/۵	۵/۳	۰	۵/۳	۵/۳
کم	تعداد	۱	۱	۸	۳	۵	۱	۱	۶	۱
	درصد	۵/۳	۵/۳	۴۲/۱	۱۵/۸	۲۶/۳	۵/۳	۵/۳	۳۱/۶	۵/۳
متوسّط	تعداد	۳	۶	۴	۸	۷	۳	۲	۷	۱
	درصد	۱۵/۸	۳۱/۶	۲۱/۱	۴۲/۱	۳۶/۸	۱۵/۸	۱۰/۵	۳۶/۸	۵/۳
زیاد	تعداد	۹	۸	۱	۴	۳	۱۱	۹	۴	۶
	درصد	۴۷/۴	۴۲/۱	۵/۳	۲۱/۱	۱۵/۸	۵۷/۹	۴۷/۴	۲۱/۱	۳۱/۶
خیلی زیاد	تعداد	۵	۲	۰	۱	۰	۱	۵	۰	۹
	درصد	۲۶/۳	۱۰/۵	۰	۵/۳	۰	۵/۳	۲۶/۳	۰	۴۷/۴
مجموع معتبر	تعداد	۱۹	۱۸	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۸	۱۸
	درصد	۱۰۰	۹۴/۷	۸۹/۵	۸۹/۵	۸۹/۵	۸۹/۵	۸۹/۵	۹۴/۷	۹۴/۷
میانگین وزنی		۳/۸	۳/۵	-*	۳	-*	۳/۶	۴	-*	۴/۲

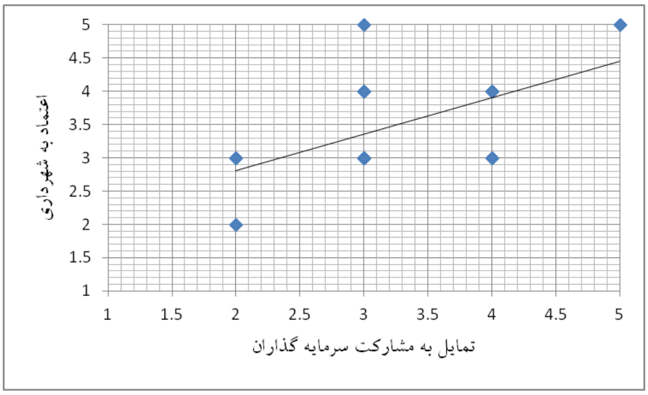
*عدم معناداری در ضریب کای‌اسکوئر

در جدول فوق، پس از یکی‌کردن گویه‌های هر شاخص، میانگین وزنی شاخص‌ها محاسبه شده است. همان‌طور که در این جدول مشخّص است، از بین شاخص‌هایی که با آزمون کای‌اسکوئر، معنادار شناخته شدند، شاخص پیش‌بینی‌پذیری با میانگین وزنی ۴/۲ بیشترین میزان اهمّیت را برای سرمایه‌گذاران دارا می‌باشد. پس از آن، نیز شاخص‌های کیفیت مدیریت

بـا میـانگین وزنـی ٤ و شـاخص اعتبـار بـا میـانگین وزنـی ۳/۸ بیشـترین اهمّیـت را دارنـد. شاخص‌های تمایلات همکاری‌جویانه، صلاحیت و صراحت نیز در رده‌های بعدی قرار دارند.

۵. ۵. ارتباط شاخص اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری با تمایل به مشارکت

رابطهٔ میان اعتماد به شهرداری و تمایل به مشارکت با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن گرفته شد که ضریب همبستگی آن ۰/۰٤۲ بوده و معناداری در سطح ۹۵ درصد تأیید می‌گردد. همچنین، به‌دلیل متقارن‌بـودن رابطـه بـین ایـن دو متغیّـر (اعتمـاد بـه شـهرداری و تمایـل بـه مشارکت) از آزمون همبستگی کندال نیز استفاده گردید که ضـریب آن ۰/۰۰۲ و معنـاداری آن در سطح ۹۵ درصد می‌باشد که ارتباط بین این دو متغیّر براسـاس نتـایج بـه‌دسـت‌آمـده تأییـد می‌گردد. همان‌طور که از شکل زیر پیداست، ارتباط بین دو متغیّر موردبررسی، مثبت و مستقیم بوده است و درواقع، به‌موازات افزایشِ اعتماد به شهرداری، تمایل به مشارکت سـرمایه‌گـذاران بخش خصوصی در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد نیز افزایش یافته است (شکل ۲).

شکل۲ـ ارتباط بین اعتماد به شهرداری و تمایل به مشارکت سرمایه‌گذاران

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

۵. ٦. تفاوت اعتماد سرمایه‌گذاران در قالب اشخاص حقیقی و حقوقی به شهرداری

با توجّه به اینکه سرمایه‌گذاران در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد، در قالب اشـخاص حقیقی و حقوقی بوده‌اند، تفاوت میزان اعتماد این دو گروه به شهرداری نیز مورد سنجش قرار گرفت. بدین‌منظور، آزمون من‌ویتنی[1] برای مشخّص‌کردن تفاوت میانگین اعتماد این دو گـروه

---

1. Mann _Whitney

مورد استفاده قرار گرفت که نتایج حاصل از آن، نشان از عدم تفـاوت در ایـن متغیّـر بـرای دو گروه داشت. بنابراین می‌تـوان گفـت سـطح اعتمـاد اشـخاص حقیقـی و حقـوقی نسـبت بـه شهرداری، تفاوتی با یکدیگر ندارد. نتایج آزمون من‌ویتنی در جدول (۱٤) ارائه شده است.

جدول ١٤ـ نتایج آزمون من‌ویتنی تفاوت اعتماد اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به شهرداری

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۲

متغیّر	گروه هدف	میانگین رتبه	ضریب من‌ویتنی	سطح معناداری
اعتماد به شهرداری	شخص حقوقی	۹/٦۷	۳٤/۰۰۰	۰/۸٤۳ ns
	شخص حقیقی	۹/۱۷		

Ns: عدم معناداری

٦ـ نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بـا افـزایش جمعیـت شـهرها، هزینـه‌هـای نگهـداری و تـأمین امکانـات و تأسیسـات خدمات‌رسانی در شهرها نیز به‌شدّت افزایش یافت. برای حلّ این مشکل، شهرداری‌هـا ناچـار شدند شیوه‌های نوینی برای کسب درآمد و به‌دنبـال آن، تـأمین خـدمات موردنیـاز شـهروندان اختیار کنند. همین موضوع، باعث روی‌آوردن شهرداری‌ها به جلب مشـارکت سـرمایه‌گـذاران بخش خصوصی در تأمین تسهیلات شهری شد. سرمایه‌گذاران نیز بـه‌علّـت تمایـل بـه کسـب سود، مایل به سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شهری شدند. امّا در کنار این تمایل، عوامـل چنـدی نیز وجود دارد که سرمایه‌گذاران را برای مشارکت و ادامهٔ آن تشویق و ترغیب می‌کند. از میـان این عوامل، متغیّر اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری، در این پژوهش موردبررسی قرار گرفـت. در قالب شاخص اعتماد به شهرداری، نتایج ایـن تحقیـق نشـان داد کـه هرچـه میـزان اعتمـاد سرمایه‌گذاران به شهرداری افزایش پیدا کند، میزان تمایـل آنـان بـه مشـارکت در پـروژه‌هـای مشارکتی نیز افزایش می‌یابد.

برای افزایش سطح اعتماد سرمایه‌گـذاران بـه شـهرداری، پیشـنهادهای زیـر کـه مسـتخرج ازشاخص‌های موردبررسی هستند، ارائه می‌شوند:

۱ـ شهرداری چگونگی انجام وعده‌های خود به سرمایه‌گذاران را در ابتدا برای آنـان شـرح دهد.

۲ـ افزایش سطح تخصّص مسئولینِ تعریف پروژه و تدوین قرارداد مشارکت توسّط شهرداری به‌منظور تعریف و تدوین شیوه‌های گوناگون قراردادهای مشارکتی برای سرمایه‌گذاران؛

۳ـ انتقال ضوابط محلّ اجرای پروژه و همچنین طرح‌های پیش‌بینی‌شدهٔ محل به سرمایه‌گذاران

٤ـ تدوین اساسنامهٔ تکریم سرمایه‌گذاران به‌منظور ملزم‌کردن مسئولین مرتبط با سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در شهرداری در برخورد با سرمایه‌گذاران؛

۵ـ تدوین ضوابط مشارکت توسّط شهرداری و انتشار آن و همچنین شفّاف‌سازی چگونگی عقد هر قرارداد به‌منظور جلوگیری از ایجاد احساس ارتشاء، شخص‌محوری و استفاده از رانت؛

٦ـ تعریف کمیتهٔ تغییر و اصلاح پروژه‌ها مطابق با نظرات مشترکِ سرمایه‌گذار و شهرداری.

کتابنامه

۱. ابراهیم‌پور، ح.؛ روشندل اربطانی، ط.؛ و امیری، ع.(۱۳۹۱). بررسی عوامل نگرشی مؤثّر در تبیین اعتماد عمومی به پلیس(مطالعهٔ موردی: پلیس تهران). *پژوهش‌های مدیریت انتظامی(مطالعات مدیریت انتظامی)*، ۷(۳)،۳۰۱ـ۳۲۷.

۲. امیرشاهی، م.؛ سیاه‌تیری، و.؛ و روانبد، ف.(۱۳۸۸). شناسایی عوامل مؤثّر بر ایجاد «اعتماد» در مشتریان کلیدی بانک: مشتریان کلیدی بانک کارآفرین در شهر تهران. *پژوهش‌های مدیریت در ایران(مدرّس علوم انسانی)*، ۱۳(٤)، ٦١ـ٧٦.

۳. امیری، م.؛ رحمانی، ت. (۱۳۸۵). بررسی آثار سرمایهٔ اجتماعی درون و برون‌گروهی بر رشد اقتصادی استان‌های ایران. *دو فصلنامهٔ علمی ـ پژوهشی جستارهای اقتصادی*، ۳(٦)، ۱۱۱ـ۱۵۲.

٤. بیرو، آلن. (۱۳٦٦). *فرهنگ علوم اجتماعی*. ترجمهٔ باقر ساروخانی. تهران: انتشارات کیهان.

۵. پیله‌ور، ع. ا.؛ پوراحمد، ا. (۱۳۸۳). روند رشد و توسعهٔ کلان‌شهرهای کشور(مطالعهٔ موردی: شهر مشهد). *پژوهش‌های جغرافیایی*. ۳٦(٤۸)، ۱۰۳ـ۱۲۱.

٦. شابیر، ج.؛ وارد، س. (۱۳۷۹). *مدیریت شهر*. ترجمهٔ پرویز زاهدی. تهران: انتشارات شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.

۷. حجازی جوشقانی، م. (۱۳۹۲). *عوامل مؤثّر بر مشارکت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در پروژه‌های توسعهٔ شهری(نمونهٔ موردی: پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد)*(پایان‌نامهٔ منتشرنشدهٔ کارشناسی‌ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری)، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران.

۸. رسولی‌منش، س. م. (۱۳۹۱). تأمین مالی پروژه‌های شهری با استفاده از روش B.O.T. پنجمین همایش «مالیه شهرداری، مشکلات و راهکارها». تهران: شهرداری تهران. ۱ـ۹.

۹. رضوی، م. م.؛ حجازی جوشقانی، م. (۱۳۸۸). سرمایهٔ اجتماعی و توسعهٔ محلّه‌ای(نمونهٔ موردی: محلّات طلاّب مشهد). *مجموعه مقالات چهارمین همایش دانشجویان جغرافیا*. تهران: دانشگاه تهران. ۱ـ٤.

۱۰. زاهدی، م. ج.؛ اوجاقلو، س. (۱۳۸٤). بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثّر بر آن در شهر زنجان. *مجلّهٔ جامعه‌شناسی ایران*، ٦(٤)، ۹۵ـ۱۲۵

۱۱. زنگنه، ی. (۱۳۸۹). *درآمدی بر اقتصاد شهری*. تهران: انتشارات آذرخش.

۱۲. سوری، ع. (۱۳۸٤). سرمایهٔ اجتماعی و عملکرد اقتصادی. *فصلنامهٔ تحقیقات اقتصادی*، (٦۹)، ۸۷ـ۱۰۸

۱۳. شایگان، ف. (۱۳۸۸). بررسی میزان اعتماد مرم به پلیس (مطالعهٔ موردی: شهر تهران). *فصلنامهٔ دانش انتظامی*، *۱۰*(۲)، ۳۷ـ٦۲.

۱٤. شیرازی، ع.؛ خداوردیان، ا.؛ و نعیمی، م. (۱۳۹۱). تأثیر اعتماد سازمانی بر بروز رفتارهای شهروندی سازمانی(موردمطالعه: شرکت گاز استان خراسان شمالی). *پژوهش‌نامهٔ مدیریت تحوّل*، *٤*(۷)، ۱۳۳ـ۱۵٤

۱۵. طوسی، م.ع. (۱۳۷۰). *مشارکت در مدیریت و مالکیت*. تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.

۱٦. عابدین درکوش، س. (۱۳۸۵). *درآمدی به اقتصاد شهری*. تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.

۱۷. علمی، ز.؛ شارع‌پور، م.؛ و حسینی، ا. (۱۳۸٤). سرمایهٔ اجتماعی و چگونگی تأثیر آن بر اقتصاد. *تحقیقات اقتصادی*، (۷۱)، ۲۳۹ـ۲۹٦.

۱۸. علوی‌تبار، ع. (۱۳۷۹). *بررسی الگوی مشارکت شهروندان در ادارهٔ امور شهرها*. تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.

۱۹. علی‌پور، پ؛ زاهدی، م. ج؛ و شیبانی، م. (۱۳۸۸). اعتماد و مشارکت (بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در شهر تهران). *مجلّهٔ جامعه‌شناسی ایران*، *۱۰*(۲)، ۱۰۹ـ۱۳۵

۲۰. قربانی، م. (۱۳۸۸). *طرح جامع مطالعاتی ـ تحقیقاتی اصلاح و بهبود وضعیت اقتصادی شهرداری مشهد*. مشهد، شهرداری مشهد.

۲۱. کامران، ف.؛ احمدیان، ا. (۱۳۸۸). بررسی میزان اعتماد اجتماعی مردم به پلیس و عوامل مرتبط با آن در استان ایلام. *فصلنامهٔ پژوهش اجتماعی*، *۲*(٤)، ۱۹ـ٤۰

۲۲. مافی، ع.؛ سقایی، م. (۱۳۸۷). تحلیلی بـر گردشـگری روسـتایی در پیرامـون کـلان‌شـهرها(مطالعهٔ مـوردی: کلان‌شهر مشهد). *فصلنامهٔ جغرافیا و توسعهٔ ناحیه‌ای*، (۱۰)، ۲۱_۴۰.

۲۳. محمّدی‌فر، ی.؛ احمدی، م.؛ و هاشمی، س. د. (۱۳۸۹). اعتماد به سازمان‌های دولتی و سطح رضایتمندی شهروندان (مطالعهٔ موردی: دستگاه‌های اجرایی استان کرمانشاه). *فصلنامهٔ تحقیقات فرهنگی*،۳(۳)، ۱۰۳_۱۲۷.

٢٤. ملازم‌الحسینی، م.؛ فرجی ملائی، ا. (۱۳۹۱). راهبردهای عملیاتی جذب سرمایه‌گذاری مسـتقیم خـارجی در شهر. *اقتصاد شهر*، ٤(۱۵)، ۲۵_۳۵.

۲۵. منطقی، م.؛ البدوی، ا.؛ و زبردست، ه. (١٣٨٦). ارزیابی اعتماد بین شرکا در مشارکت‌های راهبردی (موردکاوی: صنعت خودرو ایران). *نشریهٔ دانش مدیریت*، (۷۷)، ۱۰۵_۱۲۲.

٢٦. مهندسین مشاور فرنهاد. (۱۳۸۷). *طرح توسعه و عمران کلان‌شهر مشهد مقدّس*، مطالعات پایهٔ محیط انسـان ساخت. مشهد.

۲۷. مهندسین مشاور فرنهاد. (۱۳۸۸). طرح توسعه و عمران کلان‌شهر مشهد مقدّس، مطالعات پایهٔ محیط انسـان ساخت (مسکن و نحوهٔ سکونت). مشهد.

28. Anderson, P., & Narus, H. (1968). *Building and maintaining long-term buyer-seller relationship*.Harvard University: working paper, 32, 12-21.
29. Birou, A. (1987). *Encyclopedia of social science* (B. Saroukhani, Trans.). Tehran: Keyhan .
30. Holsapple, C. W., & Joshi, K. (2000). An investigation of factors that influence the management of knowldage in organization. *Journal of Strategic Information Systems*, *9*(2-3), 235-261.
31. Lee, H. J. (2004). The role of competence-based trust and organizational identification in continuous improvement. *Journal of Management Psychology*, *19*(6), 623-639.
32. Mayer, R. C, Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organizational trust. *Academy of Management Review*, *20*(3), 709- 734.
33. Shabbir, G., & Ward, A. S. (2000). *Urban management: Policies and innovations in developing countries* (P. Zahedi, Trans.). Iran: Urban Processing and Planning Press.
34. Sheng, L. (2011). Foreign investment and urban development: A perspective from tourist cities. *Habitat International*, *35*, 111-117.
35. The organization for economic co-operation and development OECD. (2006). *Competitive cities in the global economy*. Paris: OECD.